

بِنامِ خدا

سازمان یونسکو و صلح و امنیت بین المللی

افشین مردانی

سرشناسه : مردانی، افشین، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور : سازمان یونسکو و صلح و امنیت بین‌المللی / افشین مردانی.
مشخصات نشر : تهران: شاپرک سرخ، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری : ۱۸۰ ص.
شابک : ۱۲۵۰۰۰ ریال: 4-75-8039-600-978
وضعیت فهرست نویسی : فیفا
یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۶۹ - ۱۸۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع : یونسکو
موضوع : Unesco
موضوع : صلح
موضوع : امنیت بین‌المللی
شناسه جزوه : یونسکو
شناسه افزوده : Unesco
رده بندی کنگره : ۱۳۹۵ س۲/م۴/JZ۵۲۲۰
رده بندی دیویی : ۳۵۳/۷۲۱۱
شماره کتابشناسی : ۴۲۱۱۶۹۵
ملی

عنوان: سازمان یونسکو و صلح و امنیت بین‌المللی

نویسنده : افشین مردانی

نوبت چاپ: اول بهار ۱۳۹۵

ناشر : شاپرک سرخ

چاپ و صحافی: شاپرک

شمارگان : ۱۰۰۰

قیمت : ۱۳۵۰۰ تومان

شماره شابک: ۴-۷۵-۸۰۳۹-۶۰۰-۹۷۸

انتشارات شاپرک سرخ: تهران، میدان انقلاب اسلامی، ابتدای خیابان آزادی، کوچه

شهید جنتی، پلاک ۲۴ واحد ۱

۰۹۱۲-۲۱۴۴۶۰۰

۰۲۱-۶۶۹۳۳۷۴۶

www.shaparac.com

داشتن آرامش و زیستن در محیطی سرشار از صلح و امنیت از دیرباز جزء دغدغه‌های بشریت بوده است. بر این اساس جامعه بشری همواره در تلاش بوده است تا زمینه‌های پایداری صلح و امنیت بین‌المللی را فراهم سازد. امروزه این اعتقاد وجود دارد که صلح و امنیت بین‌المللی به مفهوم واقعی آن در سایه وجود دموکراسی و رعایت حقوق و آزادی‌های بنیادین بشر شکل می‌گیرد. از سویی دیگر لازمه صلح و امنیت پایدار در جهان همکاری و روابط دوستانه میان دولت‌ها می‌باشد. در همین راستا سازمان ملل متحد و موسسات تخصصی آن وظیفه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را برعهده داشته و بسترهای لازم را برای همکاری میان دولت‌ها در زمینه‌های گوناگون فراهم می‌نمایند. هر چند در این میان به موجب منشور سازمان ملل متحد شورای امنیت طلایه دار حفاظت از صلح و امنیت بین‌المللی است، مرسولات تخصصی سازمان ملل متحد نیز از طریق گسترش روابط و همکاری‌های میان دولت‌ها در حوزه‌های فعالیت خود زمینه را برای حفظ و تقویت صلح و امنیت بین‌المللی فراهم می‌سازند. در این میان سازمان آموزشی، علمی، و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو) از طریق گسترش همکاری‌های میان دولت‌ها در زمینه‌های آموزشی، علمی و فرهنگی فرهنگی و تاکید بر رعایت دموکراسی و حقوق بشر نقش خود را در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی ایفاء می‌نماید. بر این اساس این کتاب نقش یونسکو را در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی بررسی نموده و راهکارهای یونسکو را برای دستیابی به چنین هدفی تشریح می‌نماید. همچنین کتاب حاضر چالش‌های فوری یونسکو را در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی مورد بحث قرار می‌دهد. نویسنده نتیجه می‌گیرد که برای رفع این چالش‌های دولتهای عضو یونسکو بایستی از منافع سیاسی خود چشم‌پوشی نموده و با گسترش همکاری‌ها در حوزه‌های آموزشی، علمی و فرهنگی یونسکو را در ایفاء نقش موثرتر در تداوم حفظ صلح و امنیت بین‌المللی یاری دهند.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱۳
فصل اول:.....	۱۷
آشنایی با سازمان یونسکو و تاثیر اقدامات آن.....	۱۷
بر صلح و امنیت بین المللی.....	۱۷
مقدمه فصل اول.....	۱۸
مبحث اول: بررسی کلی گیری یونسکو و تشکیلات آن.....	۲۱
گفتار اول: چگونگی تشکیل گیری یونسکو.....	۲۲
بند ۱- پیش از جنگ جهانی اول.....	۲۲
بند ۲- دوران بین دو جنگ جهانی.....	۲۳
بند ۳: دوران پس از جنگ جهانی دوم.....	۲۵
گفتار دوم: تشکیلات یونسکو و نحوه رأی گیری در این ارکان.....	۲۹
بند ۱- کنفرانس عمومی.....	۲۹
بند ۲- شورای اجرایی.....	۳۲
مبحث دوم: نگاهی به اهداف، فعالیتها و اهم اقدامات یونسکو.....	۳۵
گفتار اول: بررسی اهداف و حوزه فعالیت های یونسکو.....	۳۵
بند ۱- آموزش.....	۳۷
بند ۲- فرهنگ.....	۴۱

بند ۳- علوم طبیعی.....	۴۳
بند ۴- علوم انسانی و اجتماعی.....	۴۶
بند ۵- ارتباطات و اطلاع رسانی.....	۴۸
بند ۱- حفاظت از میراث فرهنگی.....	۵۱
بند ۲- یونسکو و نابودی آپارتاید.....	۵۶
بند ۳- یونسکو و آموزش حقوق بشر.....	۵۸
بند ۴- بهبود وضعیت زنان.....	۶۱
بند ۵- یونسکو و جوانان.....	۶۴
بند ۶- یونسکو، آفریقا و کشورهای کمتر توسعه یافته.....	۶۶
فصل دوم:.....	۶۹
مفهوم صلح و امنیت بین المللی و نهادهای تضمین کننده آن.....	۶۹
مقدمه فصل دوم.....	۷۰
مبحث اول: مفهوم صلح و امنیت بین المللی و ارتباط آن با مفاهیم بنیادین حقوق بشر و دموکراسی.....	۷۱
گفتار اول: مفهوم صلح و امنیت بین المللی.....	۷۲
بند ۱- صلح منفی.....	۷۳
بند ۲- صلح مثبت.....	۷۴
بند ۳- میثاق جامعه ملل و صلح و امنیت بین المللی.....	۷۷
بند ۴- حفظ صلح و امنیت بین المللی در منشور سازمان ملل متحد.....	۸۲

گفتار دوم: ارتباط صلح و امنیت بین‌المللی با مفاهیم بنیادین دموکراسی و حقوق

بشر ۸۶

بند ۱- ارتباط صلح و امنیت بین‌المللی با دموکراسی ۸۶

بند ۲- ارتباط صلح و امنیت بین‌المللی با حقوق بشر ۹۵

مبحث دوم: نهادهای تضمین‌کننده صلح و امنیت بین‌المللی ۱۰۲

گفتار اول: سازمان ملل متحد و ارکان اصلی آن ۱۰۲

بند ۱- شورای امنیت ۱۰۳

بند ۲- مجمع عمومی ۱۰۹

بند ۳- دبیر کل ۱۱۲

بند ۴- دیوان بین‌المللی دادستری (ICJ) ۱۱۳

گفتار دوم: گزیده‌های از موسسات تخصصی سازمان ملل متحد ۱۱۷

بند ۱- سازمان تربیتی و علمی و فرهنگ سازمان ملل متحد (UNESCO) ۱۱۸

بند ۲- سازمان بین‌المللی کار (ILO) ۱۲۱

بند ۳- سازمان بهداشتی جهانی (WHO) ۱۲۶

فصل سوم: ۱۳۱

راهکارها و چالش‌های یونسکو در حفاظت از صلح و امنیت بین‌المللی ۱۳۱

مقدمه فصل سوم ۱۳۲

مبحث اول: راهکارهای یونسکو برای حفاظت از صلح و امنیت بین‌المللی ۱۳۳

گفتار اول: جهانی کردن جامعه اطلاعاتی و توسعه آن ۱۳۳

گفتار دوم: گفتگو و تعامل میان تمدنها ۱۳۷

- گفتار سوم: ایجاد کمیسیونهای ملی در کشورهای عضو..... ۱۴۳
- بند ۱- نقش مشورتی..... ۱۴۵
- بند ۲- نقش ارتباطی..... ۱۴۶
- بند ۳- نقش اجرایی..... ۱۴۶
- بند ۴- نقش اطلاع رسانی..... ۱۴۷
- گفتار چهارم: ارتباط با سازمانهای غیردولتی..... ۱۴۸
- مبحث دوم: چالشهای سازمان یونسکو..... ۱۵۱
- گفتار اول: اصل عدم دخالت..... ۱۵۱
- گفتار دوم: فقر توسعه فرمائی..... ۱۵۶
- گفتار سوم- فقدان فرهنگ دموکراسی در کشورها..... ۱۶۱
- سخن پایانی..... ۱۶۶
- منابع و مآخذ..... ۱۶۹

یونسکو، سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد، یکی از مهم‌ترین سازمان‌های تخصصی سازمان ملل متحد است. تأسیس و شکل‌گیری این سازمان به کنفرانسی بر می‌گردد که در آن نمایندگان ۴۴ کشور، طی فراخوان مشترکی که توسط دولت‌های بریتانیای کبیر و فرانسه انجام شده بود، در ۱۶ نوامبر سال ۱۹۴۵ در شهر لندن گرد هم آمدند و اساسنامه آن را امضا کردند. اساسنامه مزبور با امضای کشور یونان در تاریخ ۴ نوامبر ۱۹۴۶ به عنوان بیستمین کشور امضا کننده الزام آور شد. و یونسکو متولد شد. این سازمان در حال حاضر بیشتر از سازمان ملل متحد، که نقش سازمان مادر را برای آن دارد، دارای عضو می‌باشد و اعضاء آن در حال حاضر به ۱۰۵ کشور می‌رسد.

صلح و امنیت بین‌المللی از آن‌هاست که همیشگی بشر است و همیشه نیز از سوی پدیده‌های مختلف تهدید شده است. در سطح بین‌المللی اقدامات بسیاری جهت نیل به صلح و آرامش در قالب سازمان‌ها و بین‌المللی صورت گرفته که نمونه بارز آن تشکیل سازمان ملل متحد می‌باشد که وظیفه اصلی آن حمایت از صلح و امنیت بین‌المللی است. سازمان یونسکو یکی از مهم‌ترین سازمان‌های تخصصی سازمان ملل متحد می‌باشد که به منظور جلوگیری از بروز جنگ و درگیری در جهان و دستیابی به صلح و تأمین هدف‌های منشور سازمان ملل متحد که خود زیرمجموعه‌ای از آن سازمان می‌باشد، از راه آموزش، علوم، فرهنگ و ارتباطات تأسیس گردید که هم‌اکنون ۱۹۵ کشور در این سازمان عضویت دارند. این سازمان از آموزش، علوم طبیعی و اجتماعی، فرهنگ و ارتباطات همچون ابزاری برای ایجاد صلح و آرامش در سطح بین‌المللی استفاده می‌کند. قانون اساسی (اساسنامه) یونسکو صراحت دارد که: "براساس تجربه بشر، تنها تمهیدات سیاسی و اقتصادی

برای ایجاد صلح پایدار و آنچه لازمه عدالت و کرامت انسانی است، کفایت نمی کند. از این رو کلیه برنامه های یونسکو باید در راستای ساختن صلح در اذهان انسان ها، به ویژه از رهگذر برنامه ریزی آموزشی جهت یابد. " همانطور که در دیباچه این سازمان آمده که: "جنگ ها نخست در اذهان بشر آغاز می شود و لذا دفاع از صلح نیز باید نخست در اذهان انسان ها شکل بگیرد". پس رسالت یونسکو بیش از هر چیز اخلاقی است و با روح و روان انسان ها سروکار دارد و مأموریت دارد که در مقام سازمانی برای همکاری فکری بین المللی خدمت کند و از این طریق به نزدیک کردن ملت ها به لحاظ فرهنگی تلاش نماید. این سازمان جهت مقابله با فرهنگ جنگ، اصولی مثل اصل آزادی، عدالت و دموکراسی، تساهل و همبستگی و رعایت حقوق بشر را شالوده فرهنگ صلح قرار داده است. فرهنگی که مدنظر این سازمان است، فرهنگ همزیستی مسالمت آمیز است که براساس آن هرگونه خشونت گرایي طرد شده و گفتگو و مذاکره جانشین آن می شود، به گونه ای که با مذاکره و گفتگو صلح جاودان به جامعه بشری بازگردد.

نظر به لزوم معرفی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو)، در این کتاب در فصل نخست در مبحث اول به حلقه شکل گیری این سازمان و ارکان اصلی آن پرداخته و در مبحث دوم به بررسی حوزه های فعالیت سازمان یونسکو و تاثیری که این فعالیت ها بر صلح و امنیت بین المللی دارد پرداخته ایم. با توجه به اینکه این کتاب به بررسی نقش سازمان یونسکو در حفاظت از صلح و امنیت بین المللی می پردازد، قاعدتا بایستی در فصل دوم به سراغ صلح و امنیت بین المللی رفت. در همین راستا در مبحث اول این فصل به سراغ مفهوم صلح و امنیت بین المللی به ویژه در دو سند بین المللی مهم، یعنی میثاق جامعه ملل و منشور سازمان ملل متحد رفته و در ادامه به بررسی ارتباط صلح و امنیت بین المللی با مفاهیم بنیادین حقوق بشر و دموکراسی پرداخته ایم. در قالب مبحث

دوم این فصل نیز به سراغ نهادهای تضمین کننده صلح و امنیت بین المللی رفته که در این میان سازمان ملل و ارکان اصلی آن و همچنین گزیده‌ای از موسسات تخصصی آن سازمان مورد بررسی قرار گرفتند. در فصل سوم نیز برخی از چالش‌ها و راهکارهایی که سازمان یونسکو در اجرای رسالت اصلی خویش با آنها مواجه می‌شود، مورد تحلیل و بررسی قرار داده شدند.